

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

10 ноември 2022 година *

„Преюдициално запитване — Околна среда — Директива 92/43/ЕИО — Опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна — Член 6, параграф 3 — Оценяване на проект, който може да засегне защитена зона — Задължение за извършване на оценка — Продължаване на одобрената на стадия проект икономическа дейност на стопанство, при непроменени условия, когато разрешението е било дадено вследствие на непълна оценка“

По дело C-278/21

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Østre Landsret (Апелативен съд на Източния регион, Дания) с акт от 8 февруари 2021 г., постъпил в Съда на 28 април 2021 г., в рамките на производство по дело

Dansk Akvakultur, действащо от името на AquaPri A/S

срещу

Miljø- og Fødevareklagenævnet,

при участието на:

Landbrug & Fødevarer,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: А. Prechal, председател на състава, М. L. Arastey Sahún, F. Biltgen, N. Wahl и J. Passer (докладчик), съдии,

генерален адвокат: J. Kokott,

секретар: С. Strömholm, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 24 март 2022 г.,

* Език на производството: датски.

като има предвид становищата, представени:

- за Dansk Akvakultur, действащо от името на AquaPri A/S, от К. Trenskow и М. Vindfelt, advokater,
- за la Miljø- og Fødevareklagenævnet, от Е. Gabris, R. Holdgaard и В. Moll Bown, advokater,
- за Европейската комисия, от С. Hermes и С. Vang, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 12 май 2022 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 6, параграф 3 от Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна (ОВ L 206, 1992 г., стр. 7; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 2, стр. 109).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между сдружението Dansk Akvakultur, действащо от името на AquaPri A/S, и Miljø- og Fødevareklagenævnet (Орган по жалбите в областта на околната среда и храните, Дания) (наричан по-нататък „органът по жалбите“) по повод на решение, с което се отказва разрешение за продължаване на дейността на стопанство за аквакултури, собственост на AquaPri.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Десето съображение от Директива 92/43 предвижда:

„[К]ато има предвид, че трябва да бъде направена оценка на плановете и проектите, които могат да имат значителен ефект за целите на опазването, поставени с определянето на дадена територия за защитена“.
- 4 Член 6, параграфи 1—3 от посочената директива гласи:

„1. [За специалните защитени зони д]ържавите членки определят необходимите консервационни мерки, които при необходимост включват подходящи планове за управление, специално разработени за териториите или включени в други развойни планове, и подходящи мерки от правно, административно и договорно естество, които да отговарят на екологичните изисквания на типовете естествени местообитания [...] и видовете [...], срещащи се в тези райони.

2. Държавите членки вземат подходящи мерки за предотвратяване в специалните защитени територии на влошаването на състоянието на естествените местообитания на

видовете, както и обезпокояване на видовете, за които са определени териториите, доколкото това обезпокояване може да има значително въздействие с оглед на целите на настоящата директива.

3. Планове или проекти, които не са непосредствено свързани с управлението на територията или не са необходими за него, но които поотделно или във взаимодействие с други планове и проекти могат да окажат значително влияние, се подлагат на проверка, за да се оцени въздействието им върху територията от гледна точка на целите на съхраняването на тази територия. При съблюдаване на резултатите от изпитанието за въздействието компетентните национални органи одобряват плана или проекта само след като установят, че той няма да има отрицателно влияние върху съответната територия, и ако е подходящо, след като са получили мнението на обществеността“.

Датското право

Закон за опазване на околната среда

- 5 Член 33, параграф 1, първо изречение от Miljøbeskyttelsesloven (Закон за опазване на околната среда) от 22 декември 2006 г. в редакцията му, приложима към фактите по главното производство, предвижда:

„Предприятията, заводите или инсталациите, включени в списъка, посочен в член 35 (дейности, подлежащи на разрешителен режим), не могат нито да бъдат установени, нито да започнат да работят преди издаването на разрешение“.

- 6 Член 35 от този закон гласи:

„Министърът на околната среда съставя списък на особено замърсяващите обекти, заводи или инсталации, за които се прилага изискването за разрешително, предвидено в член 33“.

Декрет за местообитанията

- 7 Habitatbekendtgørelsen (Bekendtgørelse nr. 188 om udpegning og Administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter) (Декрет № 188 за определяне и управление на международни защитени природни зони и за защитата на някои видове) от 26 февруари 2016 г. предвижда в член 6, параграфи 1 и 2, който транспонира в датския правен ред член 6, параграф 3 от Директива 92/43:

„1. Преди вземане на решение по член 7 следва да се провери дали проектът, самостоятелно или във взаимодействие с други планове и проекти, може да има значително въздействие върху територия от „Натура 2000“ [...]

2. Ако органът счита, че проектът би могъл да има съществено въздействие върху територия от „Натура 2000“, трябва да се извърши подробна оценка на последиците от въздействието на проекта, като се вземат предвид целите за опазване на съответната територия. Ако оценката покаже, че проектът би оказал отрицателно влияние върху международна защитена природна зона, на заявителя не се предоставя разрешение, дерогация или акредитация“.

8 Член 7, параграф 7 от посочения декрет гласи:

„Следните случаи по Закона за опазване на околната среда попадат в обхвата на член 6:

[...]

б) акредитация на предприятия и др. съгласно член 33, параграф 1от Закона за опазване на околната среда.

[...]“.

Декрет за акредитацията

9 Член 70, параграф 2 от Godkendelsesbekendtgørelsen (Bekendtgørelse nr. 1458 om godkendelse af listevirksomhed) (Декрет № 1458 за акредитиране на дейностите, за които се изисква разрешение) от 12 декември 2017 г. (наричан по-нататък „Декретът за акредитацията“) гласи:

„Съществуващите обекти, попадащи в обхвата по точки I 203, I 205 [...] от приложение 2, които не са одобрени съгласно член 33 от Закона за опазване на околната среда, подават заявления за издаване на разрешение в съответствие с правилата, установени в настоящия декрет, най-късно до 15 март 2014 г.“

10 Приложение 2 към този декрет съдържа по-специално точки I 203 и I 205, които имат следното съдържание:

„I 203. Стопанствата за аквакултури, т.е. инсталациите за отглеждане, състоящи се от клетки, кутии от въжета или подобни, разположени в морски води, при които цялата инсталация се намира на по-малко от една морска миля от брега и за чиято експлоатация е необходимо използването на фураж за животни.

[...]

I 205. Стопанствата за аквакултури, т.е. инсталациите за отглеждане, състоящи се от клетки, кутии от въжета или подобни, разположени в морски води, и намиращи се изцяло или отчасти на повече от една морска миля от брега и за чиято експлоатация е необходимо използването на фураж за животни“.

Обстоятелствата в основата на спора и преюдициалните въпроси

11 AquaPri е собственик на стопанство за аквакултури, разположено в залива Småland, в близост до защитена зона по „Натура 2000“, обхващаща множество видове земни и водни естествени местообитания, както и множество видове диви птици. Това стопанство извършва дейност по отглеждане на т.нар. „дъгова“, пъстърва, което води до емитиране или изхвърляне в околната среда на азот, фосфор, мед и антибиотици.

12 На 15 февруари 1999 г. за проекта, състоящ се в инсталирането на посоченото стопанство на настоящата му територия, е издадено разрешение.

- 13 През 2006 г. AquaPri иска да му бъде разрешено да увеличи количеството на емисиите на азот от неговото стопанство с 0,87 тона, а именно от 15,6 тона на 16,47 тона.
- 14 Компетентният орган преценява дали подобно увеличение може да засегне значително защитената зона по „Натура 2000“, която се намира в близост до това стопанство, въз основа на действащата към момента датска правна уредба относно оценката на въздействието върху околната среда на публичните и частните проекти. В резултат на оценката си той приема, че в рамките на съответната защитена зона няма естествени местообитания или видове диви птици, които са чувствителни спрямо азота и следователно които могат да бъдат засегнати в значителна степен от проекта на AquaPri. Така с решение, прието на 27 октомври 2006 г., той разрешава на последното да започне изпълнението на този проект.
- 15 Това решение е оспорено пред компетентния апелативен орган, който констатира, че то е опорочено, тъй като в рамките на своята оценка на проекта на AquaPri компетентният орган не е взел предвид наличието на паралелни проекти, състоящи се в увеличаване на количествата азот, които могат да бъдат емитирани от три съседни стопанства за аквакултури. Въпреки това този орган приема, че този порок не обосновава отмяната на посоченото решение.
- 16 Със същото решение от AquaPri се изисква също най-късно до 15 март 2014 г. да подаде заявление за разрешение на основание членове 33 и 35 от Закона за опазване на околната среда, предвидено в член 70, параграф 2 от Декрета за акредитацията, поради което дружеството подава молба в този смисъл.
- 17 С решение от 16 декември 2014 г. компетентният орган издава исканото от AquaPri разрешение, след като отбелязва, от една страна, че количеството азот, отделяно от притежаваното от него стопанство, остава непроменено в сравнение с разрешеното с решението от 27 октомври 2006 г. и от друга страна, че от оценка, извършена след приемането на това решение, е видно, че това стопанство и трите съседни стопанства, разглеждани заедно, не могат да окажат значително въздействие върху защитената зона по „Натура 2000“, в близост до която се намират.
- 18 Решението от 16 декември 2014 г. е оспорено пред органа по жалбите, който го отменя с решение от 13 март 2018 г.
- 19 В последното решение органът по жалбите най-напред приема, че даденото на AquaPri разрешение с решението от 27 октомври 2006 г. не е било предшествано от оценка в съответствие с изискванията на член 6, параграф 3 от Директива 92/43, тъй като тази оценка се е отнасяла до индивидуалното въздействие на разглеждания проект, а не до въпроса дали този проект, разглеждан заедно със трите съседни стопанства, може да окаже значително въздействие върху защитената зона по „Натура 2000“, в близост до която се намират тези различни стопанства.
- 20 На следващо място, органът по жалбите констатира, че национален план за управление на речен басейн, приложим за водите, които се намират в съответната зона, е приет за периода 2015—2021 г. вследствие на оценка, извършена в съответствие с член 6, параграф 3 от Директива 92/43, и че по-специално от този план следва, че емисиите на общо количество от 43 тона азот е било разрешено, „за да се гарантира, че съществуващите рибовъдни стопанства [...] могат да използват настоящите си разрешителни за емисии“. Той обаче

приема по същество, че тези констатации са без значение за задължението на компетентния орган по член 6, параграф 3 от Директива 92/43 да извърши конкретна оценка на стопанството на AquaPri, за да определи дали този проект може да засегне значително защитената зона по „Натура 2000“, в близост до която се намира.

- 21 Накрая, органът по жалбите приема, че количеството азот, отделяно от това стопанство, съчетано с количеството азот, отделено от трите съседни стопанства, може да засегне значително въпросната защитена зона.
- 22 AquaPri обжалва посоченото решение пред компетентната юрисдикция, която от своя страна препраща делото на запитващата юрисдикция с оглед на възникналите от това дело въпроси.
- 23 В акта си за преюдициално запитване Østre Landsret (Апелативен съд на Източния регион, Дания) твърди, на първо място, че разглежданото в главното производство решение е били прието въз основа на правната уредба, с която се транспонира член 6 от Директива 92/43 в датското право, преди да посочи, че дори този член да не уточнява смисъла на понятието „проект“, на което той се позовава, от практиката на Съда, по-специално от решения от 7 септември 2004 г., Waddenvereniging и Vogelbeschermingsvereniging (C-127/02, EU:C:2004:482, т. 24—26) и от 7 ноември 2018 г., Coöperatie Mobilisation for the Environment и др. (C-293/17 и C-294/17, EU:C:2018:882, т. 66, 82 и 83), следва, че това понятие е по-широко от понятието „проект“, посочено в Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда (ОВ L 26, 2012 г., стр. 1), както и в предшестващата я Директива 85/337/ЕИО на Съвета от 27 юни 1985 година относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда (ОВ L 175, 1985 г., стр. 40; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 174).
- 24 На второ място, запитващата юрисдикция по същество посочва, че практиката на Съда относно понятието „проект“ по смисъла на член 6 от Директива 92/43 не ѝ предоставя необходимите тълкувателни елементи, за да може да определи дали в случая е налице такъв проект.
- 25 В това отношение тя посочва, първо, че целта на заявлението за разрешение, което е в основата на спора по главното производство, е само да позволи на AquaPri да продължи съществуващата от около петнадесет години дейност на стопанство за аквакултури при условия, непроменени спрямо тези, с оглед на които му е било предоставено предходно разрешение. Второ, това предходно разрешение е било предоставено вследствие на оценка, която се отнася изключително до евентуалното въздействие върху околната среда на проекта, състоящ се в увеличаване на количеството азот, отделяно от това стопанство, и която следователно не е взела предвид едновременното наличие на паралелни и сходни проекти. Трето, съвместното въздействие на тези различни стопанства върху околната среда обаче е взето предвид при оценката, извършена впоследствие на основание член 6 от Директива 92/43 с оглед на разрешението на националния план за управление на речния басейн, посочен в точка 20 от настоящото решение.

- 26 С оглед на всички тези обстоятелства запитващата юрисдикция иска да се установи дали, преди да бъде постановено решение по заявлението за разрешение в основата на спора в главното производство, е трябвало да се извърши нова оценка съгласно член 6, параграф 3 от Директива 92/43, и ако това е така, при какви условия.
- 27 При тези условия Østre Landsret (Апелативен съд на Източния регион) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:
- „1) Трябва ли член 6, параграф 3 [първо изречение] от Директива [92/43] да се тълкува в смисъл, че е приложим в положение като разглежданото в настоящия случай, в което е поискано разрешение за продължаване на експлоатацията на съществуващо стопанство за аквакултури, когато дейността на това стопанството и отделянето на азотни емисии и други хранителни вещества остават непроменени спрямо разрешените дейност и емисии през 2006 г., но във връзка с предходното разрешение на стопанството за аквакултури не е извършвана оценка на цялостната дейност и на кумулативното въздействие на дейността на всички стопанства за аквакултури в зоната, тъй като компетентните органи са оценили само общото допълнително изхвърляне на азот и т.н. от съответното рибовъдно стопанство?
 - 2) Има ли значение за отговора на първия въпрос обстоятелството, че в националния план за управление на водосборните басейни за периода 2015—2021 г. се взема предвид присъствието на стопанства за аквакултури в зоната, доколкото в него се предвижда конкретно количество азот, за да се гарантира, че съществуващите стопанства за аквакултури в зоната могат да използват настоящите си разрешения за отделяне на емисии и че действителното отделяне на емисии от рибовъдните стопанства остава в зададените граници?
 - 3) Ако в положение като разглежданото в настоящия случай трябва да се извърши оценка в съответствие с член 6, параграф 3, първо изречение от Директива [92/43], трябва ли във връзка с тази оценка компетентният орган да вземе предвид границите за изхвърляне на азот, предвидени в плана за управление на водите за периода 2015—2021 г., и всякакви други релевантни данни и оценки, които евентуално се съдържат в плана за управление на водите или програмата „Натура 2000“ за зоната?“.

По преюдициалните въпроси

По първия въпрос

- 28 С първия си въпрос запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43 трябва да се тълкува в смисъл, че за продължаването при непроменени условия на дейност на стопанство, за която вече е било издадено разрешение на стадия проект, трябва да се прилага предвиденото в тази разпоредба задължение за извършване на оценка, когато, от една страна, оценката, предхождаща това разрешение, се е отнасяла единствено до въздействието на проекта, разглеждан поотделно, без да се отчита съвместното му въздействие с други проекти, и от друга страна, посоченото разрешение поставя това продължаване на дейността в зависимост от получаването на ново разрешение, предвидено във вътрешното право.

- 29 В това отношение следва да се отбележи, на първо място, че съгласно член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43 планове или проекти, които не са непосредствено свързани с управлението на защитена зона по „Натура 2000“ или не са необходими за него, но които поотделно или във взаимодействие с други планове и проекти могат да окажат значително влияние върху тази зона, се подлагат на подходяща оценка на въздействието им върху посочената зона с оглед на целите на опазването на същата.
- 30 Както следва от самия текст на тази разпоредба, предвиденото в нея задължение за оценка не се прилага само когато план или проект, разглеждан индивидуално, може да окаже значително влияние върху зона, за чието управление този план или проект не е непосредствено свързан или необходим. Всъщност тя намира приложение и в случай че взаимодействието на посочения план или проект с други планове или проекти може да окаже значително влияние върху съответната зона.
- 31 Следователно и в двата случая разглежданият план или проект трябва да се подложи на оценка на въздействието му върху съответната зона с оглед на целите за нейното опазване.
- 32 Сама по себе си тази оценка трябва да е „[подходяща]“, което изискване предполага компетентният национален орган да вземе предвид всички отражения, които въпросният план или проект, разглеждан индивидуално или във взаимодействие с други планове или проекти, може да има върху засегнатата зона, и по този начин да открие и прецени всички аспекти на този план или проект, които могат да засегнат целите за опазването на тази зона (вж. в този смисъл решения от 14 януари 2016 г., *Grüne Liga Sachsen* и др., C-399/14, EU:C:2016:10, т. 49 и от 7 ноември 2018 г., *Holohan* и др., C-461/17, EU:C:2018:883, т. 33, 43 и 45).
- 33 При това положение, както следва и от текста на член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43, предвиденото в тази разпоредба задължение за извършване на оценка се прилага само при наличие на план или проект.
- 34 Както следва от практиката на Съда относно понятието „проект“ по смисъла на посочената разпоредба, това понятие е по-широко от съдържащото се в директиви 85/337 и 2011/92, които препращат към извършването на строителни работи или намеса, променящи физическото състояние на дадена територия. Всъщност посоченото понятие включва и други дейности, които, без да са свързани с или необходими за управлението на защитена зона, могат да окажат значително влияние върху същата (вж. в този смисъл решение от 7 ноември 2018 г., *Coöperatie Mobilisation for the Environment* и др., C-293/17 и C-294/17, EU:C:2018:882, т. 61—68 и цитираната съдебна практика).
- 35 При все това, след като дейност, която може да засегне значително защитена зона, вече е била разрешена на стадия проект, продължаването на тази дейност може да се счита за нов или различен проект, който трябва да се подложи на нова оценка по силата на член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43, само когато липсва непрекъснатост и идентичност между разрешената и продължената дейност, с оглед по-конкретно на естеството на тези дейности, както и на мястото и условията на извършването им (вж. в този смисъл решения от 7 ноември 2018 г., *Coöperatie Mobilisation for the Environment* и др., C-293/17 и C-294/17, EU:C:2018:882, т. 83 и от 29 юли 2019 г., *Inter-Environnement Wallonie* и *Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen*, C-411/17, EU:C:2019:622, т. 129—131).

- 36 В случай на непрекъснатост и идентичност на подобна дейност продължаването ѝ всъщност трябва да се разглежда като спадащо към един-единствен и вече разрешен проект, който не трябва да се подлага на нова оценка по силата на член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43 (вж. в този смисъл решения от 7 ноември 2018 г., *Coöperatie Mobilisation for the Environment* и др., C-293/17 и C-294/17, EU:C:2018:882, т. 78 и 79, от 29 юли 2019 г., *Inter-Environnement Wallonie* и *Bond Beter Leefmilieu Vlaanderen*, C-411/17, EU:C:2019:622, т. 128 и от 9 септември 2020 г., *Friends of the Irish Environment*, C-254/19, EU:C:2020:680, т. 35).
- 37 В случая от ясният и точен текст на настоящия въпрос следва, че запитващата юрисдикция иска от Съда да се произнесе по приложимостта на член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43 към спор относно продължаването на дейността на стопанство, която вече е била разрешена на стадия проект, при непроменени условия спрямо тези, с оглед на които е било издадено разрешението. Следователно от тази гледна точка явно не съществува нов или отделен проект, който трябва да бъде подложен на нова оценка по силата на тази разпоредба, освен ако при проверките, които единствено запитващата юрисдикция трябва да извърши, не се установи друго.
- 38 На второ място, все пак е важно да се отбележи, че след като държавите членки са длъжни да спазват член 6, параграф 3 от Директива 92/43, и по-специално предвиденото в първото изречение от тази разпоредба задължение за извършване на оценка, не може да се приеме, че нарушението на това задължение не би довело до никакви правни последици, когато с окончателно решение компетентният национален орган или съд установи такова нарушение.
- 39 Тъкмо обратното, както Съдът е посочил по отношение на въведеното с Директива 85/337 задължение за извършване на подобна оценка дори когато разрешението за проект, дадено в нарушение на това задължение, е станало окончателно, не може да се счита, че този проект е бил законно разрешен с оглед на посоченото задължение, поради което съответната държава членка е длъжна по силата на принципа на лоялно сътрудничество, предвиден в член 4, параграф 3 ДЕС, да отстрани незаконосъобразните последици от нарушението, което е допуснала, като вземе всички необходими мерки за това (вж. в този смисъл решение от 12 ноември 2019 г., *Комисия/Ирландия (Вятърни генератори в Дерибрин)*, C-261/18, EU:C:2019:955, т. 71, 75, 80 и 90 и цитираната съдебна практика).
- 40 По-специално, както по същество отбелязва генералният адвокат в точки 29 и 30 от заключението си, когато проект е разрешен вследствие на оценка, която не отговаря на изискванията на член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43, компетентният национален орган трябва да извърши последваща оценка на въздействието на изпълнението на проекта върху съответната зона въз основа на член 6, параграф 2 от тази директива, ако тази оценка е единствената подходяща мярка, за да се избегне вероятността изпълнението му да доведе до влошаване или обезпокояване, които могат да имат значителен ефект с оглед на целите на посочената директива (вж. в този смисъл решение от 14 януари 2016 г., *Grüne Liga Sachsen* и др., C-399/14, EU:C:2016:10, т. 46).
- 41 Такава последваща оценка, основана на член 6, параграф 2 от Директива 92/43, обаче не е единствената подходяща мярка, която в случай като разглеждания в главното производство компетентният национален орган може да бъде задължен да приеме.

- 42 Всъщност, както следва от практиката на Съда, правото на Съюза допуска, за да извърши нова оценка в съответствие с приложимите изисквания, този орган да оттегли или да спре действието на вече даденото разрешение, стига тези мерки да са приети в разумен срок и да се вземе предвид степента, в която заинтересованото лице евентуално е могло да разчита на законосъобразността на това разрешение, или пък в някои изключителни случаи, предвидени от приложимите вътрешноправни норми, този орган да извърши последващо поправяне, което в този случай трябва не само да е съобразено с тези изисквания, но и да се извърши при условия, които изключват всякакъв риск от заобикаляне или неприлагане на нормите на правото на Съюза (вж. в този смисъл решение от 12 ноември 2019 г., Комисия/Ирландия (Вятърни генератори в Дерибрин) (C-261/18, EU:C:2019:955), т. 75—77 и т. 92 и цитираната съдебна практика).
- 43 Освен това, когато държава членка е предвидила в акт с общо приложение или в индивидуален акт, че за продължаването на вече разрешена дейност трябва да се издаде ново разрешение, компетентният национален орган е длъжен да я подложи на нова оценка в съответствие с изискванията на член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43, когато е видно, че посочената дейност все още не е била предмет на такава отговаряща на изискванията оценка, като в този случай този орган трябва да изведе всички правни и фактически последици, които тази нова оценка налага в рамките на решението, което той следва да вземе по евентуалното ново разрешение.
- 44 В случая обаче от текста на настоящия преюдициален въпрос и от обобщените в точка 16 от настоящото решение съображения на запитващата юрисдикция е видно, че издаденото на 27 октомври 2006 г. разрешение предвижда, че продължаването на дейността на разглежданото в главното производство стопанство трябва да бъде предмет най-късно до 15 март 2014 г. на ново заявление за издаване на разрешение, както е предвидено в член 70, параграф 2 от Декрета за акредитацията.
- 45 От изложеното от запитващата юрисдикция, обобщено в точки 15 и 19 от настоящото решение, следва също, че оценката, извършена през 2006 г. от компетентния орган преди посоченото в предходната точка разрешение, не отговаря на изискванията на член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43, тъй като се отнася единствено до индивидуалното въздействие на съответния проект, а не до въздействието на този проект, разглеждан съвместно с други проекти.
- 46 В това отношение е важно да се уточни, че независимо от мярката, която се използва, за да се отстранят незаконосъобразните последици от неизпълнението на задължение за извършване на оценка като предвиденото в член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43, държавата членка, допуснала това нарушение, може да бъде задължена, когато такава мярка води до поставяне под въпрос или до промяна на предоставеното вследствие на посоченото нарушение разрешение, да поправи всички вреди, които поведението ѝ е причинило на икономическия оператор, който е получил това разрешение, както в случая се поддържа от AquaPri и което компетентната национална юрисдикция следва да провери.
- 47 С оглед на всички гореизложени съображения на първия въпрос следва да се отговори, че член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43 трябва да се тълкува в смисъл, че за продължаването при непроменени условия на дейността на стопанство, за която вече е издадено разрешение на стадия проект, по принцип не трябва да се прилага предвиденото в тази разпоредба задължение за извършване на оценка. При все това, когато, от една

страна, оценката, предхождаща това разрешение, се е отнасяла единствено до въздействието на проекта, разглеждан индивидуално, без да е отчетено взаимодействието му с други проекти, и от друга страна, посоченото разрешение поставя това продължаване в зависимост от получаването на ново разрешение, предвидено във вътрешното право, последното трябва да се предхожда от нова оценка в съответствие с изискванията на посочената разпоредба.

По втория и третия въпрос

- 48 С втория и третия си въпрос, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи дали член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43 трябва да се тълкува в смисъл, че за да се определи дали е необходимо за продължаването на дейността на стопанство, за която вече е било издадено разрешение на стадия проект, вследствие на оценка, която не отговаря на изискванията на тази разпоредба, да се извърши нова оценка, която да отговаря на тези изисквания, и ако това е така, за да се извърши тази нова оценка, следва да се вземат предвид извършените междуременно оценки като тези, които са предшестваха приемането на национален план за управление на водите или програмата „Натура 2000“, отнасящи се по-конкретно до територията, в която се намира защитената зона, която може да бъде засегната от тази дейност.
- 49 В това отношение в самото начало трябва да се припомни, че както следва от точки 29 и 32 от настоящото решение, за всеки план или проект, който не е непосредствено свързан с управлението на дадена територия или не е необходим за него, но който може да окаже значително влияние върху тази територия, трябва да се извършва подходяща оценка на въздействието му върху посочената територия — изискване, което предполага идентифициране, оценка и отчитане на цялостното въздействие на този план или проект върху нея.
- 50 Както следва от постоянната практика на Съда, подобен план или проект трябва да бъде подложен на подобна оценка, когато съществува вероятност или риск същият да окаже значително влияние върху съответната територия — условие, което с оглед на принципа на предпазните мерки трябва да се счита за изпълнено, когато наличието на вероятност или на риск от значителни увреждащи последици върху тази територия не могат да се изключат въз основа на най-добрите научни постижения в тази област, с оглед по-конкретно на специфичните природни характеристики и условия на посочената територия (вж. в този смисъл решения от 7 септември 2004 г., *Waddenvereniging и Vogelbeschermingsvereniging*, С-127/02, ЕУ:С:2004:482, т. 43—45 и т. 49, от 17 април 2018 г., Комисия/Полша (Беловежка гора), С-441/17, ЕУ:С:2018:255, т. 111—113 и от 9 септември 2020 г., *Friends of the Irish Environment*, С-254/19, ЕУ:С:2020:680, т. 50 и 51).
- 51 Освен това, в случай че разглежданият план или проект трябва да бъде подложен на подобна оценка, тя може да се счита за подходяща само ако съдържащите се в нея констатации, преценки и изводи имат пълен, точен и окончателен характер, от една страна, и ако те са от естество да разсеят всяко разумно съмнение от научна гледна точка относно последиците от този план или този проект върху съответната територия, от друга (вж. в този смисъл решения от 17 април 2018 г., Комисия/Полша (Беловежка гора), С-441/17, ЕУ:С:2018:255, т. 114 и от 9 септември 2020 г., *Friends of the Irish Environment*, С-254/19, ЕУ:С:2020:680, т. 53).

- 52 Накрая, за да се определи дали е необходимо план или проект да се подложи на оценка съгласно член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43 и ако това е така, да се извърши такава оценка, следва да се вземат предвид предходно направените оценки, ако същите са релевантни и ако съдържащите се в тях констатации, преценки и изводи от своя страна също са пълни, точни и окончателни. При все това отчитането на тези предходни оценки позволява да се изключи наличието на вероятност или риск от значително вредно въздействие на разглеждания план или проект върху съответната територия само доколкото след осъществяването им научните и екологични данни не са се променили, от една страна, и доколкото не съществуват други планове или проекти, които е трябвало да се отчетат, но не са били взети предвид или са били взети предвид отчасти или погрешно, от друга страна (вж. в този смисъл решение от 9 септември 2020 г., *Friends of the Irish Environment*, C-254/19, EU:C:2020:680, т. 54—56 и цитираната съдебна практика).
- 53 Всъщност липсата на основателно съмнение от научна гледна точка относно несъществуването на вероятност или на риск от значителни вредоносни последици от този план или от този проект върху съответната зона трябва да бъде установена към датата на приемане на решението относно евентуалното разрешение, което следва да се даде на въпросния план или проект с оглед на извършената оценка на същия (вж. в този смисъл решение от 17 април 2018 г., *Комисия/Полша (Беловежка гора)*, C-441/17, EU:C:2018:255, т. 120).
- 54 Тези принципи са приложими към хипотезата, посочена в точка 43 от настоящото решение, в която държава членка е предвидила в акт с общо приложение или в индивидуален акт, че за продължаването на дейност, за която вече е издадено разрешение на стадия проект, трябва да се издаде ново разрешение.
- 55 Следователно компетентният национален орган трябва да вземе предвид както за да определи дали това ново разрешение трябва да бъде предшествано от нова оценка съгласно член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43, така и при утвърдителен отговор, за да извърши тази нова оценка, извършените преди това оценки, ако последните са релевантни и ако съдържащите се в тях констатации, преценки и изводи са пълни, точни и окончателни.
- 56 Наличието на такива предходни оценки обаче в никакъв случай не освобождава компетентния национален орган от задължението да вземе предвид — за целите на решението си относно евентуалното разрешение, което да предостави, също както в рамките на предшестващата го оценка, всички данни, налични към датата, на която това решение и тази оценка се извършват, и по-специално всички последици, които изпълнението на проекта, за който те се отнасят, и на произтичащата от него дейност са могли да имат върху посочената територия, считано от първоначалното разрешение на този проект, по същия начин, както ако този орган извършваше последващ преглед на този проект на основание член 6, параграф 2 от Директива 92/43 (вж. в този смисъл решение от 14 януари 2016 г., *Grüne Liga Sachsen и др.*, C-399/14, EU:C:2016:10, т. 61 и 62).
- 57 В случая единствено запитващата юрисдикция следва да определи дали предходните оценки, на които се позовава в настоящите преюдициални въпроси, отговарят на изискванията, посочени в точка 55 от настоящото решение, и ако това е така, какви фактически и правни последици трябва или е трябвало да бъдат изведени от тях от

компетентния национален орган за целите на разрешаването на продължаването на разглежданата в главното производство дейност и доколкото е необходимо, за нейната предварителна оценка.

- 58 С оглед на всички гореизложени съображения на втория и третия въпрос следва да се отговори, че член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43 трябва да се тълкува в смисъл, че за да се определи дали за продължаването на дейността на стопанство, за която вече е издадено разрешение на стадия проект след направена оценка, която не съответства на изискванията на тази разпоредба, е необходимо да се направи нова оценка в съответствие с тези изисквания, и ако това е така, за да се направи тази нова оценка, следва да се вземат предвид извършените междуременно оценки като тези, които са предшестваха приемането на национален план за управление на водите или програмата „Натура 2000“, отнасящи се по-конкретно до територията, в която се намира зоната, която може да бъде засегната от тази дейност, ако тези предходни оценки са релевантни и ако съдържателите се в тях констатации, преценки и изводи са пълни, точни и окончателни.

По съдебните разноски

- 59 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

- 1) Член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 година за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна**

трябва да се тълкува в смисъл, че:

- **за продължаването при непроменени условия на дейността на стопанство, за която вече е издадено разрешение на стадия проект, по принцип не трябва да се прилага предвиденото в тази разпоредба задължение за извършване на оценка. При все това, когато, от една страна, оценката, предхождаща това разрешение, се е отнасяла единствено до въздействието на проекта, разглеждан индивидуално, без да е отчетено взаимодействието му с други проекти, и от друга страна, посоченото разрешение поставя това продължаване в зависимост от получаването на ново разрешение, предвидено във вътрешното право, последното трябва да се предхожда от нова оценка в съответствие с изискванията на посочената разпоредба.**

- 2) Член 6, параграф 3, първо изречение от Директива 92/43**

трябва да се тълкува в смисъл, че:

- **за да се определи дали за продължаването на дейността на стопанство, за която вече е издадено разрешение на стадия проект след направена оценка, която не**

съответства на изискванията на тази разпоредба, е необходимо да се направи нова оценка в съответствие с тези изисквания, и ако това е така, за да се направи тази нова оценка, следва да се вземат предвид извършените междуременно оценки като тези, които са предшестващи приемането на национален план за управление на водите или програмата „Натура 2000“, отнасящи се по-конкретно до територията, в която се намира зоната, която може да бъде засегната от тази дейност, ако тези предходни оценки са релевантни и ако съдържащите се в тях констатации, преценки и изводи са пълни, точни и окончателни.

Подписи